

Penkki!

Anne Sankari (toim.)

penkki

1. useiden henkilöiden istuttava tav. kova jalallinen t. seinään kiinnitetty istuin; myös veneen, junan, auton ym. istuimista. *Junan-, kirkon-, puistonpenkki. Istua penkillä. Matkustaa auton, bussin takapenkillä, takapenkissä.*

Kuv. Piinapenkki. *Se opitaan jo koulun penkillä koulussa. Istua syytetyn t. syytettyjen penkillä olla syytteessä, syytettynä. Olla penkin ja seinän välissä ahtaalla, tiukalla, puun ja kuoren välissä. Jk menee penkin alle epäonnistuu, menee päin mäntyä.*

2. alusta johon työväline t. työstettävä kappale kiinnitetään. *Sorvin penkki, sorvipenkki. Ruuvi-, höyläpenkki.*

3. kasvimaan, perunamaan tms. vallimainen multasarka, johon kasvit istutetaan. *Herne-, porkkana-, kukkapenkki.*

yks. nom. penkki

yks. gen. penkin

yks. part. penkkiä

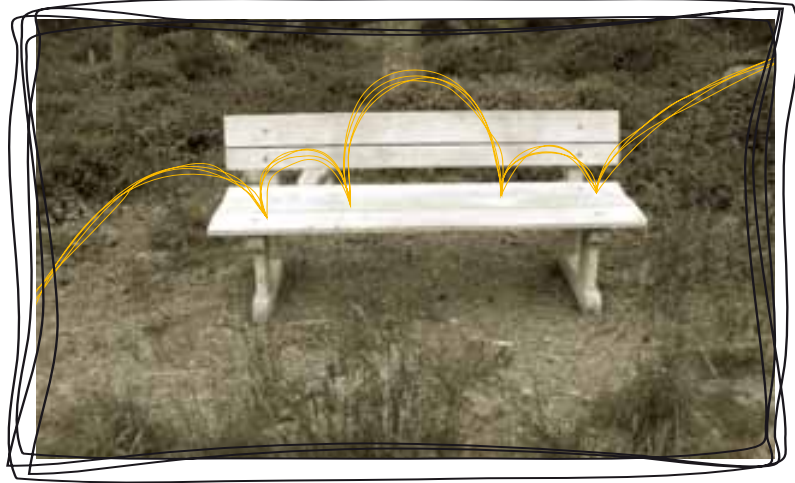
yks. ill. penkkiin

mon. nom. penkit

mon. gen. penkkien

mon. part. penkkejä

mon. ill. penkkeihin

Penkki!

Hyville **paikoille.**

Anne Sankari (toim.)

Penkki!

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Pori
2011

joy ILO S. 12

han

S. 34

ROHKEUS

courage

ISSN 1457-0718

ISBN 978-951-633-074-0 (painettu)

ISBN 978-951-633-075-7 (PDF)

© Satakunnan ammattikorkeakoulu

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sarja D, Muut julkaisut 4/2011

Julkaisija: Satakunnan ammattikorkeakoulu
Tiedepuisto 3, 28600 Pori
Puh. (02) 620 3000
www.samk.fi

Graafinen suunnittelu: Eveliina Pakarinen / Kallo Works
Valokuvat: Anne Sankari (jos ei toisin mainita)
Paperit: Galerie Art Matt, kansi 300 g, sisäsivut 170 g
Paino: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

business

ONNI S.16

S.28

INTOHIMO

passion

friendship

YSTÄVYYYS S.42

PENKIT JA NIIDEN LUONNE S. 10 JÄLKISANAT S. 52

Penkit ja niiden luonne

Penkkejä on monenlaisia ja eri tarkoituksiin. Penkeillä on ikään kuin omat luonteensa ja omat muistijälkensä. Penkkejä voi luokitella ja ryhmitellä tarkoituksen, iän tai paikan mukaan. On aivan eri asia puhua satoja vuosia vanhasta penkistä kuin penkistä joka on iältään tuskin vuottakaan. Penkistä joka oleskelee suurkaupungin puistossa tai penkistä joka on pienen kylän ainoan puiston ainoa penkki. Penkistä joka ahavoituu auringossa ja pakkasessa verrattuna penkkiin, joka hellästi siirretään syksyn tullen suojaan. Penkin tärkein ominaisuus on kuitenkin istuttavuus; se ei saa olla liian tyly kuin piinapenkki vaan sen on otettava istuja vastaan ystävällisesti ja pehmeästi.

lältään vanhin penkki saattaa olla satoja vuosia vanha kirkonpenkki, joka on luonteeltaan arvokas, jyrävä, jämäkkä ja aikaansa uhmaava. Se on hyvin seurallinen penkki, sillä se tarjoaa istuinpaikan samanaikaisesti jopa kymmenelle tai kahdellekymmenelle henkilölle. Penkki muistaa häät, hautajaiset ja konfirmaatiot vuosisatojen ajalta.

Kirkonpenkin vastakohta on kevyt, kepeä ja kutsuva puistonpenkki, johon ihmiset istahtavat yleensä vain kauniina kesäpäivinä toviksi, joko yksin, kaksin tai perheenä. Harva puistonpenkki näkee talven ja tuntee sen kylmyyden ja viiman. Se muistaa usein vain aurinkoiset kesäpäivät tai lempeän kesäsateen, puiston puiden huminan ja lasten naurun tai rakastavaisten katseet. Tienvarsipenkin luonne taas on usein karski, suoraviivainen ja tiukasti maahan juurtunut. Se tietää, mitä on seistä talven viimassa ja porottavassa helteessä. Penkinä se tarjoaa levähdyspaikan väsyneelle kulkijalle. Toisinaan se kokee kovia joutuessaan aggressiivisten turhautumien kohteeksi, josta muistona ovat penkin pinnan haavat, kirjoitukset ja iskujen jäljet.

Eniten henkilökohtaisia muistoja kerää pirtinpenkki. Tämä usein keittiössä oleva penkki on kuin kodin sydän; luonteeltaan kodikas, lämmin ja perinteinen. Penkillä luetaan, tehdään käsitöitä tai läksyjä ja kuunnellaan naapureiden huolet ja kylän juorut. Penkki muistaa lasten ilot ja surut,

syntymäpäivät ja valmistumiset. Vierasta harvoin pyydetään istumaan penkille, pöydän ääreen. Penkki kuuluu jotenkin vain talon asukkaille ja ystäville.

Mutta penkit muuttuvat. Nykyaikaiseen sisustukseen ja kaupunki-suunnitteluun ei sovi enää perinteinen pirtin penkki. Penkin on vastattava aikaansa. Nykyisin tarjolla on Nizzan-penkkiä, Monacon-penkkiä, Geneven-penkkiä tai Ateenan-penkkiä. Suomalainen penkki on kansainvälistynyt ja uudet maahanmuuttajat ovat haastaneet perinteisen pirtinpenkin.

Eila Hirvonen

ilo
joy

Aina **paikallaan**

Jalat huutaa hallelujaa
kun kiireeltään ei ehdi pysähtyä
penkki hartaasti odottaa
peppu sopii varmasti tähän.

lepuuta
istuudu
paina puuta

Monta ystävää mahtuu vierelle
kaksi kolme ja seitsemän
penkki hartaasti istuttaa
siirrätkö peppuasi vähän.

istuudu
paina puuta
tapaa

Tuki ja turva samassa paikassa
kun maailma pettää
penkki hartaasti lohduttaa
kun muut horjuu ja jättää.

paina puuta
tapaa
tukeudu

Penkkejä on monenlaisia
punaisia puisia ja hajalla
penkki paikasta muistuttaa
se on sosiaalinen tapahtuma samalla.

tapaa
tukeudu
kohtaa

Aina paikallaan
Jalat huutaa hallelujaa
kun kiireeltään ei ehdi pysähtyä
penkki hartaasti odottaa
peppu sopii varmasti tähän.

lepuuta
istuudu
paina puuta

Monta ystävää mahtuu vierelle
kaksi kolme ja seitsemän
penkki hartaasti istuttaa
siirrätkö peppuasi vähän.

istuudu
paina puuta
tapaa

Tuki ja turva samassa paikassa
kun maailma pettää
penkki hartaasti lohduttaa
kun muut horjuu ja jättää.

paina puuta
tapaa
tukeudu

Penkkejä on monenlaisia
punaisia puisia ja hajalla
penkki paikasta muistuttaa
se on sosiaalinen tapahtuma samalla.

tapaa
tukeudu
kohtaa

Noora Lindén

Limerikki-penkki

Muuan penkki SAMKissa loikoi
Sillä opiskelijat usein oikoi
Vaan kun penkille lehtori istahti
Niin laudoitus äkisti niksahti
Hän kun paastolle taas kerran aikoi

Päivi Lahdelma

Happiness
onni

Tuulensyli

Olit siinä kun muita ei ollut, kuin muita ei olisi ollut. Sinua vasten nojasin, sinua silitin. Vasten kovaa selkääsi käteni puristin, sinua hiljaa rutistin. Aina vastassa, ei koskaan lähdössä. Olin se joka lähdin, ja silti odotit minua. Olit se, johon pystyin luottamaan. Kestit tyynet ja myrskyt. Sateen rankan ja auringon paahtavat säteet.

Yöt yksinäiset, päivät hiljaiset, illat kiireiset ja aamut valkeat.

Annoit levähtää, kutittaa selkääsi ja hypähtää käsivarsillesi vahvoille ja kestäville. Ilon riemut ja arjen surut. Illat haikeat, käpertyen huomaasi, yötä ja surua pakoon, alle katulamppujen, tuulen syliin. Aamun aurinkoisen tarjosit ohikulkijalle, yön yksinäiselle hetken rauhaisan. Rakkauden sulolle lemmenpesän, kuoleman kätyrille piilon.

Ukkosenjohdatin, aamuruskon todistaja, yön hurjastelija. Vailla nimeä, katulamppujen siimeksessä, tuulensylyssä odotat.

Outi Turunen

Eeva-Liisa Vallin

Äiti rupattelee leikkipuiston penkillä
toisten samanlaisten äitien kanssa
Puhuu uhmaiät ja kasvukäyrät,
kuivaksi oppimiset ja suosikkiruuat.
Seuraa esikoisen rimpuilua kiipeilytelineellä
ja jo arvaa ennalta: kohta kopsahtaa!
Lapsen itku tyyntyy vasta penkillä äidin sylissä.
Ei hätää. Tässä on turva.

Merja Sallinen

Hautausmaan hämärässä
uudenkoiltävä graniittikivi.
Penkillä vanha mies mustissaan.
Pyyhkäisee kyynelen poskeltaan, huokaa,
nousee.
Penkin pintaa hipaisee hellästi hyvästiksi.

Merja Sallinen

Pitkä hiljaisuus

Rantapuiston penkillä nuori pari,
parikymppisiä.
Taitavat riidellä.
Kääntävät selkensä.
Väistyvät kauemmas.
Pitkä hiljaisuus.
Kumpikaan ei lähde, ei lähesty.
Odottaa. Antaa odottaa.
Lopulta kääntyvät,
tulevat puolitiehen vastaan.
Ujo sopu.

Merja Sallinen

Käsikkäin he
kulkivat rantaan,
upottivat jalkansa
santaan.

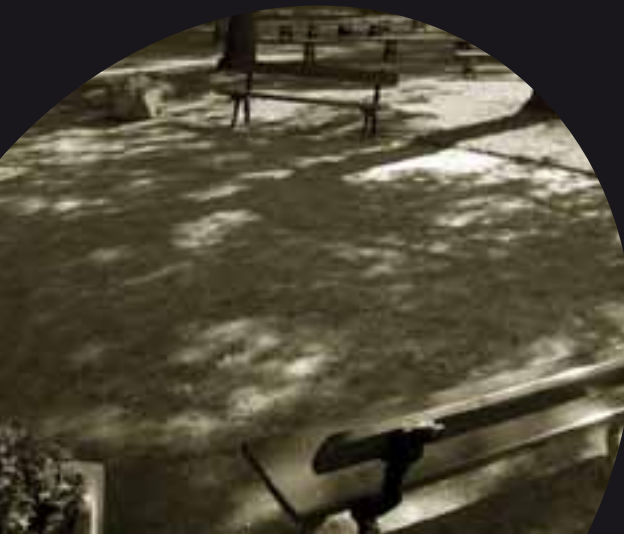
Alla yön,
kauniin elokuun.
näkivät penkin,
tumman puun.

Tuo penkki,
mikäs muu,
hymyyn kääntyi
nuorten suu.

Pyys penkki
luokseen kulkemaan:
pystyn salat sisääni
sulkemaan.

Ilot, riemut,
ajat surujen,
koki penkki, aikana
vuosikymmenten.

Moni tuli
penkin luo,
monen ystävä
oli penkki tuo.

Penkki, vanhus,
nyt yksin on.
Hiukan laho
vaan ei arvoton.

Kauan sitten näki rakkauden nuoren.
Sisäänsä sulki sen, alle puisen kuoren.

Juha Järvenpää

Istu, ole hyvä!

Aikojen alussa ihmiset kiinnostuivat kaltaisistaan lähinnä metsästys- ja paritteluseuramielessä. Kun he iltaisin metsästysretkien jälkeen kerääntyivät istuskelemaan nuotion ääreen, alkoi joku pohtia ratkaisua siihen, etteivät muhkuraiset kivet tuntuisi niin ikäviltä takamuksen alla. Alettiin kehitellä jonkinlaista istuinalustaa, ja syntyi penkki. Ajatus penkistä kehittyi aikojen ja aikakausien myötä, ja syntyivät puistonpenkki, koulunpenkki, vaihtopenkki, piinapenkki... ja niin edelleen.

Penkki liittyy jokaisen ihmisen elämään. Enkä nyt tarkoita penkkiä pelkkänä istuinalustana. Kun ihminen istahtaa penkille, hänellä on lähes aina siihen jokin syy:

Istahdat kävelylenkillä puistonpenkille. Kenties tarvitset hengähdystaukoa maratonille treenaamisesta. Ehkä haluat istua alas voidaksesi täysillä keskittyä juttelemaan – tai riitelemään – puhelimessa ystäväsi kanssa. Ehkä penkillä istuu jo joku, ja haluat hivuttautua hänen seuraansa. Kenties toivot, että pieni jutustelu penkillä johtaa myöhemmin johonkin kiihkeään hänen kanssaan tai sitten haluat vain tuntea itsesi tärkeäksi torumalla häntä sorsien syöttämisestä.

Istut jo kolmatta päivää television edessä penkkiurheilussa. Yle televisioi lähes suorana yleisurheilun MM-kisoja. Ehkä istut siinä, koska haluat kokea elämässäsi tähtihetkiä – tai no, oikeastaanhan nuo tähtihetket

ovat jonkun muun elämästä, mutta haittaako tuo. Tai sitten istut siinä muistellen omia urheilija-aikojasi ja mietit: ”minäkin voisin nyt olla tuolla”. Se kun ei tuossa tilanteessa muistu mieleen, että kun itse urheilit, kulutit lähinnä vaihtopenkkiä. Tai kenties penkillä urheilu onkin vain tapa viettää poikien viikonloppua, kun vaimo ja muksut ovat vierailulla anoppilassa.

Kaikki ihmiset istuvat elämässään enemmän tai vähemmän koulunpenkillä. Joku valitsee sen ”enemmän” koska viihtyy koulussa. Hän uskoo koulun olevan ponnistuslauta arvostettuun ja hyväpalkkaiseen työhön. Tai sitten hän on vain korviaan myöten rakastunut nuoreen matikanopettajaansa. Joku valitsee ”vähemmän” koska hänellä ei ole aikaa turhuuksiin, eikä hän halua olla mikään kädetön nörtti. Sitä paitsi tytöt tykkää koviksista, ja kovikset ei käy koulua.

Nämä olivat vain yksittäisiä poimintoja. Jokainen meistä istahtaa elämänsä aikana monille penkeille. Kaikki penkit eivät ole mieluisia, joiltakin ei tee mieli nousta. Jotkin penkit jäävät hyvin mieleen ja toiset taas haluaisi unohtaa kokonaan. Joillekin penkeille istut kerran, joillakin kulutat aikaasi useaminkin. Penkki voi tuoda ilon, penkki voi tuoda surun, mutta jokaisella elämäsi penkillä on sinulle jotain annettavaa...

Mimmi Virtanen

Minä ja Penkki!

Jalkani huutavat hetken rauhaa.
Ne tahtovat katketa
ja luut
vaativat irvistää läpi säären.

Mieleni myrskyt eivät rauhoitu.
Silmiäni varjostaa sumuverho.

Tunnen miten sydän lyö kurkussa asti,
se haluaa irti minusta,
pois tästä kaikesta.

Istun alas.
Haparoiden
jalkani hakevat paikkansa maasta,
kuin tunnustellen.
Varovasti
uskaltavat pysyä paikoillaan.
Pelkäämättä.

Levottomuus irtoaa ruumiistani.
Se leijuu
kuin savu ylöspäin.
Keuhkoni räjähtävät ilmasta
jota sisuksiini imevät.
Jaloissani kohisee veri
ja tunnen sen
vatsan pohjassa asti
miten lämpö leviää
ympäri kehoani.

Ja sydän,
se saa taas hetken hengähtää,
ilman tarmoa revetä rinnasta irti.

Se sama penkki antaa minulle sen,
mitä mikään muu ei voi antaa.

Hetki jota kukaan ei näe
eikä voi minulta pois viedä.

Maija Vuoristo

Jaloissani kohisee veri

into passion
himo

Elämäni veti keuhkot

Korkeapaine

Istun
Makaan
Nojaan, kosketan

Siinä se on, ääneti
koordinaattien keskiössä

Elämäni veti keuhkot täyteen ilmaa
ensimmäistä kertaa

löysin ylämäet, alamäet, kiertotietkin
Kiitän penkkiä, ylistän
kahta lautaa,
neljän sentin ja kahden millin rakoa
Dumleja, tottakai!

Ja se sateeton ilta Raatihuoneenpuistossa
syyskuun toinen, perjantai
Penkillä kosteita lehtiä,
vaahterat huojuivat
ilmanpaine-erojen yrittäessä tasaantua

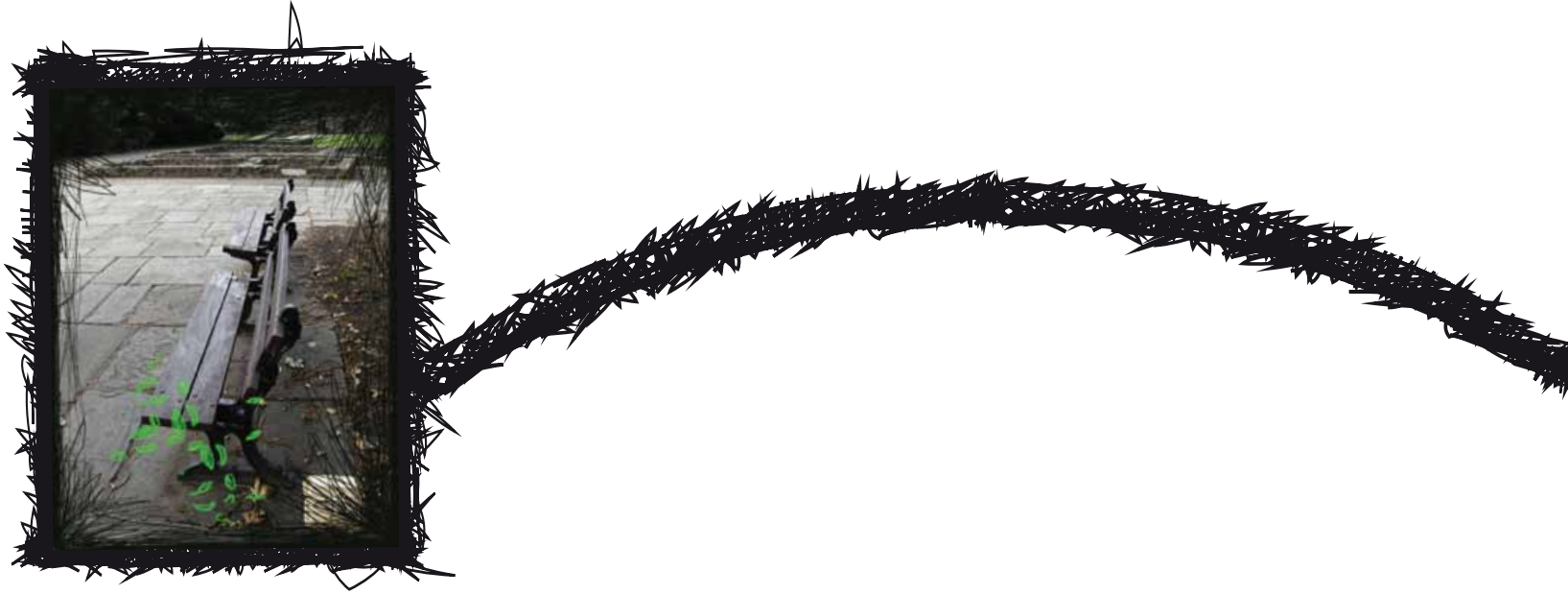
Sinä, korkeapaineeni
Minä, matalapaineesi

Tässä kreikansinisellä laudanpätkällä
Karhu kädessä
Tennarit yökasteessa

Sydämenlyönti
ensimmäistä kertaa

Katariina Lehto

täyteen ilmaa ensimmäistä kertaa

TANKA

Istuin penkillä
Tummat hahmot lipuivat
Kaikki kuollutta
Maailmassa hiljeni
Penkki lohduttaa yössä

Otto Joutsenlahti

Tämä penkki on kuvattu jossain Sveitsin eteläosissa. Se on minulle penkkien penkki.
Markus Ala-Korpela

Penkki on portti

Kosketuspinta sielujen,
syli yhteen sulautuneiden sydänten.

Kehto ja hauta
surujen

ilojen
erikokoisten.

Kantaa, kokoaa ja hajottaa se.
Löytääkö totuuden?

Penkki on portti,
tiedon, järjen ja sydämen.

Taru Suomela

rohkeus

courage

Penkit

Olipa kerran kaksi penkkiä. Oli pieni penkki ja iso penkki. Pienelle penkille istui joka iltapäivä pienen pieni hiiri. Hiirellä oli yllään punainen takki ja koppalakki. Mukanaan hiirellä oli päivän lehti ja yksi puolukka.

Suurelle penkille saapui joka päivä hieman hiiren jälkeen maailman suurin elefantti. Sillä oli päässä silinterihattu ja kaulassa kelta-vihreä huivi. Mukanaan se toi parhaan ystävänsä seepran.

Eräänä päivänä kun hiiri oli uskollisesti lukemassa lehteään ja mutustamassa puolukkaansa, seepra alkoi pohtia omaa väritystään.

”Olenkohan minä musta valkoraitainen vai valkoinen mustaraitainen”, kyseli seepra elefantilta.

”Minusta sinä olet mustaraitainen valkoraidallinen”, vastasi elefantti diplomaattisesti.

”Minusta on niin epäreilua, että sinulla ei ole yhtään raitaa ja minä en tiedä olenko valkoraidallinen vai mustaraidallinen”, valitti seepra.

Hiiri ei voinut olla kuuntelematta, vaikka hän oli juuri lukemassa kissojen

ja hiirten välisistä kahakoista. Hän mietti kovasti, miten voisi auttaa seepra-raukkaa ongelmassaan.

”Kuule, minusta sinun pitäisi mennä kysymään tohtorilta”, puuttui hiiri lopulta keskusteluun lehtensä takaa.

Seepra nosti leukaansa ja hymyili pienelle hiirelle. Elefantti nyökytteli hurjasti.

”No, siispä lähden tohtorin luo.”

Ja niin lähti seepra suurelta penkiltä ja jäljelle jäivät vain pienen pieni hiiri pienelle penkille ja maailman suurin elefantti suurelle penkille.

”Miksiköhän minun suuri penkkini on valkoinen ja sinun pieni penkkisi on punainen”, ihmetteli elefantti.

”Minä toin itse penkkini ja maalasin sen omin käsin punaiseksi.”

Elefantti nosti kärsänsä kohti taivasta ja heilutteli suuria korviaan.

”Miten sinä olet niin taitava? Minä en edes tiennyt, että penkkejä voi maalata.” hämmästeli elefantti ja tuijotti omaa valkoista penkkiään.

”Voin tuoda sinulle maalia ja auttaa maalaamisessa, jos tahdot”, vastasi hiiri.

”Minun pitää heti kertoa seepralle ilouutiset!”, intoili elefantti ja lähti rymistelemään polkua pitkin.

Seuraavana päivänä hiiri saapui penkin luo mukanaan monta pientä purkillista keltaista maalia. Elefantti ja seepra toivat mukanaan vihreää ja mustaa maalia.

”Tohtori sanoi minun olevan mustaraitainen”, kertoi seepra ylpeänä hiirelle, joka järjesteli parhaillaan maaleja riviin.

”Sepä hyvä, että asia selvisi. Ottakaahan tästä sudit ja päästäkää luovuutenne valloilleen, hyvät ystävät”, julisti hiiri ja alkoi maalaamaan selkänöjää keltaiseksi.

Penkistä tuli hyvin kirjava, eikä sitä voinut olla erottamatta puiden lomasta.

Maalin kuivuttua elefantti ja seepra istuivat penkille ylpeinä maalauksistaan.

”Onkohan tämä penkki keltainen, vihreä, musta vai valkoinen”, mietti seepra raapien korvaansa.

”Siihen emme varmaan saa vastausta tohtorilta”, pohti elefantti.

”Minusta se on hieno, vaikka sille ei nimeä olisikaan,” totesi hiiri ja haukkasi palan puolukasta.

Ja niin polun varressa oli punainen pieni penkki ja monivärinen suuri penkki. Ystävykset saapuvat tänäkin päivänä istumaan rakkaille penkeilleen ja maistelemaan puolukoita.

Kati Kantonen

”Tohtori sanoi minun olevan mustaraitainen”

Penkki

Siinä se seurasi ohikulkijoita, syli aina avoinna. Ruskea, puuta sekä metallia, ja niin tavallinen ettei sitä edes nähnyt. Kunnes viime syksynä huomasin että se oli siinä. Joku oli merkannut selkänojan spraymaalilla.

Syksyn pimeys piilotti penkin tienlaitaan, ja siihen se lopulta jäätty, kiinni maahan. Otti vastaan kylmän tuulen, talven lumimyrskyt, aura-auton tönäisyt ja koiranpissat. Keväällä se oli edelleen siinä ja odotti. Auringon lämmittäessä se seisoj umpihangessa toiveikkaasti, ja heitti varjonsa kohti lämpöisiä koteja.

Lumen sulaaessa se olisi jälleen olemassa.

Muistin että kesäisin penkillä istui aina joku. Kasvot kohti aurinkoa, haistellen leikatun nurmikon ja lehmusten tuoksua. Pitkän tien varrella se on kuin saari, johon ankkuroitua kesken matkan. Ei ihmeitä, ei sirkushuveja, vaan pelkkä penkki, jossa lepuuttaa jalkoja. Siinä se odottaa, ja ottaa vastaan kaiken.

Keväällä kun spraymaalit maalataan peittoon, ja hiekoituskivet siivotaan penkin ympäriltä, herää pieni osa lähiötä henkiin. Ventovieraat istuvat keskenään ja seuraavat ohi matelevia autoja. Silloin minäkin pysähdyn, liityn seuraan ja annan ajan kulkea.

Tiina Laakso

The Penkki

Puinen harmaaksi kulunut penkki näytti paljon elämää nähneeltä. Aloin miettiä, monellekohan koululaiselle se oli tarjonnut istumapaikan? Monia kertoja tehdyt lakka- ja hiontapinnat ilmensivät myös koulujen kuluissa tehtyjä supistuksia. Penkki näytti ankealta joka suunnasta katsottuna. Luokseenkutsuvaksi katalogi-istuimeksi sitä ei voinut kutsua. Jotenkin se silti sai aina jonkun istumaan seurakseen. Tänään se joku olin minä. Mutta me oltiin penkin kanssa vanhoja tuttuja. Minulle se ankeutta huokuva penkki oli joskus ollut The penkki. Sen saattoi sormin lukea selkänöjasta, jos vain tiesi mitä etsiä.

Liikutin sormiani penkin lautoja pitkin ja tunsin kaiverretun tekstin: ”Eve, Krista, Korhonen ja Panu were here.” Lukuisat hiontakerrat olivat

kuluttaneet tekstin miltei näkymättömäksi, mutta Panun kaiverrukset olivat näemmä kestäneet talkkari-Tolosen hiomakoneen melko hyvin. En vieläkään tiedä, mikä sen vihreälippalakkisen talonmiehen oikea nimi oli. Tolonen se oli ollut meille aina. Se sointuikin niin hyvin.

Se penkki oli meille yhtä kuin yläkoulu. Siinä me istuttiin paljon suurempi osa ajasta kuin vietettiin varsinaisilla tunneilla. Ehkä siksi me vietettiin siellä muutama ylimääräinen vuosi. Useimmiten me saatiin istuskella penkillä ihan rauhassa. Kaikki koulussa tiesivät kenelle paikka kuuluu, ja jättivät sen suosiolla rauhaan. Se taisi olla sellaista pelonsekaista kunnioitusta. Tai ainakin silloin se tuntui siltä.

Siihen aikaan aina kun jossain tapahtui jotakin ei-toivottua tai jaettiin jälki-istuntoja, ihmiset katsoivat meidän porukkaa ensimmäisenä. Joskus me jopa istuttiin koulun jälkeen asioista, joista meillä ei ollut hajuakaan – ne vaan olettivat että meillä oli.

Seitsemän vuotta myöhemmin se sama penkki seisoo vieläkin huonosti valaistulla käytävällä, käsityöluokan ja ruokalan välisellä seinällä. Outoa, sillä penkki oli hajonnut viimeisenä keväänä. En tiedä johtuiko se Panun kaiverruksista vai jostakin kirouksesta, mutta eräänä iltapäivänä se vain

Liikutin sormiani penkin lautoja pitkin

katkesi keskeltä kahtia. Talkkari-Tolonen vain kiikutti sen vahingoniloinen hymy huulillaan puuvajaansa. Ilmeisesti koulu oli vielä enemmän auki kun olin luullut, kun ei niillä ollut varaa ostaa uutta penkkiä tilalle. Vanha penkki oli varmaan tuotu siihen takaisin heti, kun näkivät meidän lähtevän portista päästötodistukset kädessämme.

Jotenkin mä olin aina syyttänyt penkkiä porukan hajottamisesta. Osittain. Koulun jälkeen meidän tiet erkanivat aivan vastakkaisiin suuntiin. Olin varma, että penkin mystinen hajoaminen sai sen aikaan. Viimeksi kuulin Evestä kolme vuotta sitten, kun se soitti ja kertoi Korhosesta. Mitä olin kyliltä kuullut Korhosen elämäntyylisestä, sitä uutista ei ollut vaikea odottaa. Eve pyysi, että edes mä menisin saattamaan Korhosta viimeistä kertaa. Se itse ei työkiireiltään päässyt, ja Panusta ei tiennyt oliko se edes Suomessa. Tottakai olisin tehnyt sen. Pyytämättäkin.

Ehkä meidän ystävyiden hajoaminen ei kuitenkaan ollut liitoksissa penkin hajoamiseen. Luulen että meidän tapauksessa syynä oli aikuistuminen. Mä aloin odottaa Sirua ja lopetin turhan säätämisen. Eve ryhtyi opiskelemaan, se oli meistä kuitenkin ainoa, jolla oikeasti oli lukupäätä. Panu lähti peruskoulun jälkeen ulkomaille helpon rahan toivossa. Ja Korhosen touhut

alkoivat muuttua yhä huolestuttavammiksi. Siksi en koskaan kertonut sille kaikkea. Ajattelin lapsen parasta ja jätin kertomatta.

Käytävällä seisseen hiljaisuuden rikkoi koulun kellojen tuttu ääni, jota seurasi liuta juoksevia lapsia ja naurua. Uusien linjausten myötä syrjäisempien seutujen ylä-asteet oli lakkautettu kokonaan. Siksi vanhan ylä-asteen tila kuului nykyisin alakouluikäisille. ”Äiti, äiti, katso mitä mä sain!”, Siru juoksi luokasta tohkeissaan pidellen uutta Aapistaan. Kirja näytti valtavalta niin pienissä käsissä. Otin hymyillen vastaan onnesta soikean ekaluokkalaisen. Kävellessämme autolle, vilkaisin vielä penkin suuntaan. Luultavasti Sirukin tulee istumaan tuolla samaisella penkillä vielä monet kerrat. Salaa toivon, että vanha penkki jaksaa kantaa Sirua paremmin kuin meitä aikoinaan. Toivottavasti tällä kertaa Penkki kestää.

Eula Wessberg

ja tunsin kaivernetun tekstin

friendship

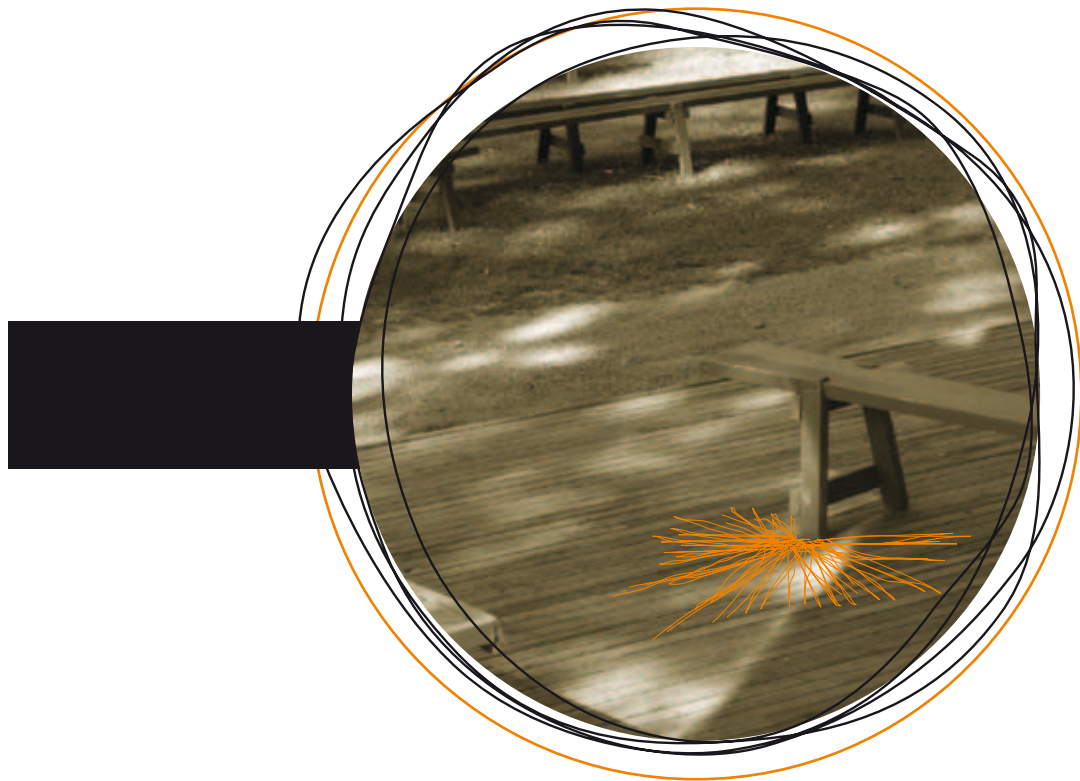
Sinä katselet.
Sinä kuuntelet.
Sinä muistat.
Sinä pyyhit pahan.
Sinä kannat väsyneen.
Sinulta vaaditaan paljon.

Minä kaiverran sinua.
Minä hypin sinut rikki.
Minä piirrän sinuun nuoruuteni.
Minä omin sinut.
Minä potkin sinua.
Minä syljen päällesi.
Minä haen turvaa sinusta.

Sinä olet täynnä tarinoita,
sinulle ne on annettu.
Sinä kannat enemmän,
kuin ihminen koskaan voisi.

Sinä odotat minua aina,
eikä minun tarvitse koskaan tulla.

Marjukka Saarinen

Pisarat

Tuuli ujeltaa
lautojen raoista.
Pieni pörröturkki
alla penkin värjöttää.

Penkki vanha, ruosteinen
mutta vankka ja lahoamaton
ilonkipinästä nauttien
suojaa tarjoaa.

Iskee sade hyisevä,
kipittää orava pelokkaana
tiehensä.
Ei hyvästele.

Penkki yksin taas,
keskellä hiljenevää
puistorauniota.
Sade verhoaa suruhuntuun.

Ei ääniä
lasten, aikuisten.
Penkki ei muista,
miltä kosketus tuntuu.

Vesi valuu
lautojen välistä
pisarat tippuvat
soraan sakeaan.

Penkki odottaa,
jos joku huomionsa
vielä sille soisi.
Hiljaisuus jatkuu.

Pisarat ovat
penkin kyyneleitä,
kukaan ei tule
lohduttamaan.

Kirsi Palmros

Siinä me istuimme.
Sinä ja minä.
Sillä penkillä, jolla kaikki muutkin istuivat.
Nyt siinä olen vain minä.
Ypöyksin ikuisesti.

Muistelen yhteistä aikaamme.
Sinä et ollut valmis lähtemään.
Sinä et voinut sille mitään.
Sinä vain lähdit.

Muistatko kaiverruksemme?
Yhdessä ikuisesti.
Niin penkissä lukee vieläkin.
Vain sinä olet poissa.
Lähdit liian aikaisin.
Minä rakastan sinua.
Aina.
Ikuisesti.

Mari Timgren

”Omistettu Vaakulle”

Vanha penkki keskellä puistoa,
kevään sateiden ja tuulien kanssa,
se odottaa istujia aivan hiljaa.

Penkki näyttää kahden istuttavalta,
rakkaudentunnustuspaikalta,
joka odottaa lisää kaiverrettuja nimiä.

Katselen sen ohittavia ihmisiä,
kiireen juoksuttamia pariskuntia,
joita se odottaa pysähtymään.

Puiston vaipussa illan harmauteen,
sateen ja tuulen nukahdettua,
istun penkille yksin,
odottamaan sinua.

Inka Mustonen

Ikuisesti paikoillaan

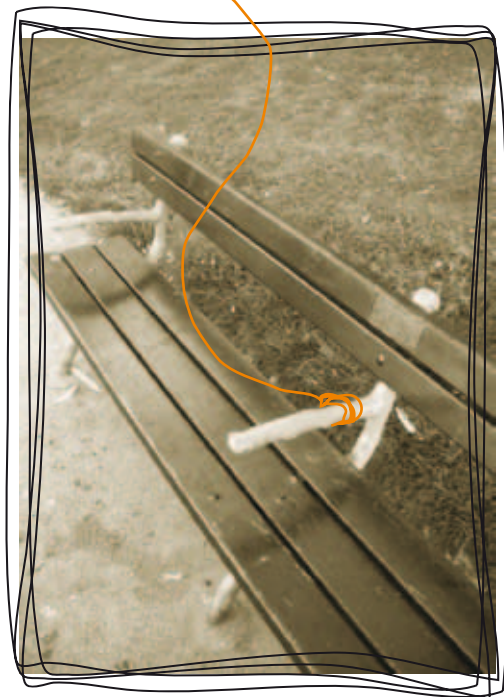
Te vain tulette ja menette. Viivyttte hetkisen, mutta ette koskaan jää. Ettekö ymmärrä että minä olen yksin? Kaltaistani voin kaukaa katsella, mutta tavata en koskaan.

Näen yön vaihtuvan aamuksi, syksyn talveksi. Kylminä, pimeinä päivinä minua lämmittävät vain muistot kesän vehreydestä, elämästä. Tästä paikasta minä katselen vuodenaikojen vaihtelua, jotka hitaasti syövyttävät pintaani.

En valita, vaikka potkisitte tai hyppisitte päälläni. Annan anteeksi, vaikka raaputtaisitte arvet pintaani. Silti pyydän: kertokaa minulle tarinoita, jakakaa murheet kanssani. Levätkää hetki luonani ja silittäkää kiitokseksi.

Minulla ei ole kiire. Olen aina käytettävissäanne. Teitä varten synnytetty, muovattu palvelemaan.

Eevaleena Uronen

Jälkisanat

Timon Nurmen Uusi suomenkielen sanakirja antaa penkin ensimmäiseksi määritelmäksi istuimen: *Auton penkit. Pirttikaluston penkit. Kirjon penkit. Heitti tuvan penkille pitkäkseen. Puiston penkit. Junan penkit. Teatterin penkit. Kirkon penkki. Junanpenkki. Puistonpenkki. Etupenkki. Takapenkki.* Lisäksi puusepällä on höyläpenkki, viherpeukalolla kukkapenkki ja voimanostaja tekee penkkipunnerruksia.

Tässä kirjassa puhumme istuinpenkistä. Kirjaan valitut tekstit ovat monenlaisia. Kesällä kuusi kansanedustajaa lausui yleisölle valitsemansa runon. Joku totesi esipuheekseen: ”Minusta runouteen sopii naiivius ja elämän palvonta.” Lauseessa on paljon lempeyttä ja viisautta. Naiivius on osin määrittelykysymys, mutta elämän palvonnalle voi aina sanoa kiitos kyllä. Toivon, että se on lukijan aistittavissa. Emme tavoitelleet lyriikan tai lyhytproosan klassikkoa, vaan tekemisen iloa, kokeilua ja erilaisten mahdollisuuksien luomista. Teemaan palaamme varmasti jatkossakin.

Pyysin työtoveriani kertomaan, mistä hän pitää penkeissä. Hän teki listan. *Kivaa: lepohetki, ihmisten tiirailu, eväät. Ei niin kivaa: linnunkakka, pussikalja, märkä penkki.*

Olin itsekin kirjoittanut ajatukseni paperille. *Pidän näistä: tarjoaa paikan, lepo, kutsuu, lukeminen, seura, kaunis. En pidä: märkä, linnunkakkaa, joku kaatanut, häirikkö.*

Sopisimme samalle penkille istumaan. Vai haluatko, että penkkisi on auringossa? Minä haluan, että penkkini on puun alla varjossa. Tai rannalla, auringon laskiessa.

Tätä voisi jatkaa: milloin menet penkille istumaan? Milloin alat puhua penkillä istuvan kanssa? Milloin lähdet pois, kun sinua puhutellaan? Pidätkö penkistä vai maisemasta? Haluatko lepoa jaloillesi vai silmillesi?

On standardipenkkejä ja niiden värimuunnoksia; vanhoja ja uusia penkkejä; kevyitä ja raskaita penkkejä. Moni pitää penkeistä. Sarah Salwayn blogi ”A Quiet Sit Down” (<http://aquietsitdown.blogspot.com/>) on täynnä erilaisia penkkejä.

On monia tapoja tehdä penkeistä omanlaisia. Tamperelaiset, esimerkiksi, istahtavat syömään mustamakaraansa penkeille, joissa on paikallisten muusikoiden säkeitä metallilaatoille kaiverrettuina.

Mekin halusimme omat penkkimme. Tämä julkaisu on yhden idean ja toteutuksen dokumentointia.

Hanna Valtokivi

Penkkitekstien äiti, Päivi Sanevuori.

Koulunpenkkien lyhyt historiikki

Kaikki alkoi yllättäen. Oli iltapäivä loppuvuodesta 2010. Menin työtoverini (Hanna) luo. Se oli tyyppillinen tervehdyspiipahdus juuri ennen töistä lähtöä, kello läheni neljää. Aloin puhua penkkien maalauksesta: Harri, vahtimestarimme, oli pohjustanut asioita.

Juttu lähti virtaamaan: Penkit maalataan. Sen voisi dokumentoida. Tekstejä? Kuvia? Kyllä, tehdään julkaisu. Mitä muuta sen ympärille voisi kehittää? Pyydetään työkaveri (Mikko) mukaan ideoimaan.

Olimme hankkineet viisi puistonpenkkiä edelliskesänä. Oikeastaan kaikki alkoi siitä, että toinen työtoverini (Annukka) ehdotti erään oven avaamista. Käytävän ikkunoiden takana avautui hieno pieni puistoalue lammen rannalla, mutta se ei ollut juuri missään käytössä.

Ovi avattiin. Keksimme hankkia penkit. Olin tuskin ennättänyt mainita ideasta Harrille, kun hän jo soitti ja kertoi, mistä penkkejä voisi saada edullisesti: "Milloin mennään?"

Kesän alussa Harri, Jaana ja minä ajoimme Porin kaupungin puisto-osastolle Kirjurinluotoon. Tarjolla oli kolmenlaisia penkkejä. Valitsimme halvimmat, yksinkertaisimmat ja mielestämme kivoimmat. Ne olivat myös painavat. Penkin piti olla sellainen, että sitä ei olisi helppo kantaa lampeen – jos sellainen sattuisi jonkun mieleen tulemaan.

Penkit otettiin vastaan ilahduneesti. Nehän olivat tehdyt kahvitunteihin, palavereihin, lukemiseen ja ajatteluun.

Penkin mitat: istumaleveys 190 cm, istumasyvyys 55 cm
(3 lauta, raon leveys 20 mm). Yhden laudan leveys on n. 16 cm.
Selkänojassa on vain yksi lauta.

Työt aloitettiin ja sähköposteja lähetettiin:

■ 26.1.2011 Hanna Valtokivi → samkilaiset, opiskelijakunta

PENKKI! Osallistu kilpailuun:

- 1) Maalaa maailman hienoin penkki.
- 2) Kirjoita Penkki-aiheinen hengentuote (runo, novelli, aforismi...). Tai kuvaa penkki.

Kilpailuun voivat osallistua kaikki SAMKissa opiskelevat ja työtä tekevät. Lue lisää: www.samk.fi/penkki. Pidä hauskaa: kirjoita, kuvaa, suunnittele!

Maalauskiisan ohje: Penkin voi suunnitella ja toteuttaa yksin tai ryhmässä. Voit myös tehdä suunnitelman, jonka joku toinen maalaa. Penkin suunnittelija hankkii maalaajan, ellei maalaa itse. Voit suunnitella joko yhden tai monta penkkiä. Jos suunnittelet monta penkkiä, arviointiraati voi valita niistä toteutettavaksi 1–5. SAMK hankkii maalit ja työvälineet. Penkit on pohjamaalattu. Työskentely tapahtuu Porissa. Opiskelijoille järjestetään tarvittaessa kyyti opiskelupaikkakunnalta Poriin.

Toteutettavat viisi suunnitelmaa valitsee arviointiraati, johon kuuluvat viestintäpäällikkö Hanna Valtokivi, suunnittelija Anne Sankari, viestinnän opettaja Mikko Tornivuori, kuvataiteen koulutusohjelmavastaava Matti Velhonoja ja opiskelijakunnan varapuheenjohtaja Emmi Holsti. Aikataulu: Lähetä suunnitelmasi 18.3.2011. Tulokset julkistetaan 28.3.2011. Penkit käyntöön 26.4.2011.

Teksti- ja kuvakilpailun ohjeet: Kirjoita penkistä: Mikä on penkki? Mitä penkki sinulle merkitsee? Mitä se tuo mieleesi? Mitä penkillä voi

tehdä? Kirjoita proosaa, runo tai aforismi – tai useita. Tai kerro penkistä kuvin – piirroksin, maalauksin, sarjakuvin, valokuvin, videoin. Kerro tästä (SAMKin) puistonpenkistä, jostakin muusta penkistä tai penkin ideasta. Julkaisun tekstit ja kuvat valitsevat viestintäpäällikkö Hanna Valtokivi, suunnittelija Anne Sankari ja viestinnän opettaja Mikko Tornivuori. Kolme tekijää palkitaan reilulla lahjakortilla kirjakauppaan.

Töiden aikataulu: 5.6.2011. Tekijöille luvattiin ilmoittaa 16.8. ja julkaisu julkaista syyspäivän tasauspäivänä 23.9. Siirsimme julkaisua viikolla, jotta ehdittiin. Moni muukin suunnitelma muuttui välillä, tarpeen mukaan. Pohjamaalauksia kysyttiin viereiseltä ammattiopiston yksiköltä. Sinne ne vietiin.

■ 4.2.2011 Hanna Valtokivi sähköposti → Anne Sankari, Harri Vihtilä, otsikolla: Penkit ovat lahoja!

Pohjamaalauksia hoitava opettaja soitti ja kertoi, että penkkien puuosat ovat pitkälti lahoja ja haljenneita. Kannattaisi uusia ennen kuin nähdään suuri vaiva niiden eteen.

Henkilöt: Hanna – viestintäpäällikkö

Harri – vahtimestari

Mikko – viestinnän opettaja

Anne – yleispuuhaaja

Annukka – kansainvälisten asioiden koordinaattori

Jaana – suunnittelu- ja kehittämispalvelujen sihteeri

Päivi – hallintosihteeri, maalausideakiisan voittaja

Penkit purettiin ja niihin tehtiin uudet puuosat. Metall- ja puuosat pohjamaalattiin. Ammattilaisten jälki oli vakuuttavaa: en ollut edes ymmärtänyt, että niin hyvin voi maalata mitä vain – muutakin kuin autoja ja laivoja.

■ 25.3.2011 | Anne Sankari → Mikko Tornivuori, Emmi Holsti, Matti Velhonoja (penkkimaalausraati)

Tänä aamuna istuimme Hanna Valtokiven kanssa Penkille ja ehdotamme seuraavaa:

Voittaja: Intohimo/Passion, Ilo/Joy, Onni/Happiness, Rohkeus/Courage, Ystävyys/Friendship.

Idea: Päivi Sanevuori. Voittaja julkistetaan sovitus ma 28.3. Joten ottakaa nyt kantaa!

Lopullinen maalaus tehtiin samaisessa naapurin ammattiopistossa, Winnovassa. Hanna ja Anne valitsivat sävyt värikartasta; tekstin väriksi valittiin penkin vastaväri. Alun perin ajatus oli, että tekstisapluunat teetetään kalligrafisena käsityönä. Winnova tarvitsi kuitenkin valmiit koneelliset tekstifontit.

■ 29.4.2011 | Anne Sankari → Hanna Valtokivi, Mikko Tornivuori

Maalattut puistonpenkit saapuvat Tiedepuistoon vapun jälkeen, ilmeisimmin alkuvuodesta. Penkkitekstit oli kertaalleen maalattu: mustalla. (PS. Penkistä voi tykätä facebookissa, ja teksti- ja kuvakisa on edelleen käynnissä.)

Väriohjeemme oli joutunut piiloon, joten uusiksi meni. Odotus ja vaivannäkö kuitenkin kannatti. Silkkää estetiikkaa ja väripsykologiaa.

■ 17.5.2011 | SAMKin viestintä → Tiedoksi: Tiedepuiston kampus, Yhteiset palvelut ja opiskelijakunta

Penkki! on nyt ulkona. Tai ulkona ovat Ilo ja Onni, muut seuraavat kirjainkorjausten kuivuttua loppuvuodesta. Ulkona olevat penkit ovat jo kaikkien käytössä. Penkit otetaan virallisesti käyttöön ma 16.5. kello 14, jos ei sada. Pienimuotoisessa tilaisuudessa palkitaan voittaneen Penkki!-maalausidean antaja ja lausutaan pari vapaamuotoista sanaa penkkien kunniaksi.

Töitä sai lähettää kilpailun jälkeenkin noin kuukauden verran. Tekstejä ja kuvia saatiin opiskelijoilta ja henkilökunnalta; osa viestinnän opiskelijoiden harjoitustöinä. Viestit lähetettiin myös englanniksi, mutta yhtään englanninkielistä ehdotusta emme saaneet. Odotimme muutenkin enemmän osallistujia. Aihe on arkisen läheinen ja ajattelimme, että tässä on mainio mahdollisuus irrotella. Lohduttauduimme sillä, että tämä on ensimmäinen kokeilumme. Jostain on aloitettava.

■ 16.8.2011 | Raati Valtokivi, Tornivuori ja Sankari valitsi palkittavat tekstit ja kuvat ja valinnoista ilmoitettiin palkituille.

Pian sen jälkeen kaikkien muiden julkaistavien töiden tekijöille lähetettiin sähköpostia: Olemme julkaisemassa tekstisi/kuvasi. Saako julkaista, sallitko esitetyt muutokset? Osa teksteistä työstettiin kevyellä kädellä. Kirjoittajalla oli mahdollisuus myös omiin muutoksiin.

■ 30.9.2011 | Penkkijuhlat. Julkaisu ja palkintojen jako.

Heidi Kujala / Kilpailun satoa

Puhumme penkistä. Se on konkreettinen. Se on näkyvä, tuntuva, toimiva. Mutta puhumme myös paljon muusta. Kyllähän tässä kaikessa on kysymys tilasta. Tilasta, jota käytetään. Kauneudesta. Ilosta. Yhteistyöstä. Luvasta tehdä asioita. Penkki on myös symboli: mikä on teidän penkinne?

Anne Sankari

Penkki jaksaa seistä silloinkin kun sinä et.

Ilari Toivo

Penkki.
Etupenkki. Takapenkki. Peräpenkki. Penkkirivi. Vaihtopenkki. Puistonpenkki. Koulunpenkki. Istuin.

Penkki kokoaa Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan tekemiä tekstejä ja kuvia keväältä ja kesältä 2011.
Kaikki alkoi siitä, kun yksi ovi avattiin. Sitten hankittiin penkit. Mielikuvitus riehaantui.